

luonnos 21.3.2013

Hallituksen esitys Eduskunnalle vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten aineiden kuljetusta koskevaa lakia (jäljempänä VAK-laki). Ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin se, että jatkossa Liikenteen turvallisuusvirasto antaisi kansallisia turvallisuutta edistäviä vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetusmääräyksiä, jotka nyt on annettu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksilla. Ehdotetuilla muutoksilla säädettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuudet antaa näitä määräyksiä ja eräitä vaarallisten aineiden ilma- ja merikulje-

tuksia koskevia määräyksiä. Samalla ehdotetaan tarkistettavaksi eräitä muita vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain säännöksiä. Edellä mainittujen säännösten lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistuksia, jotka osin liittyvät perustuslain vaatimukseen säädöstasosta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian eduskunnan hyväksymisen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ SISÄLLYS

YLEISPERUSTELUT

- 1 Nykytila
  - 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö
  - 1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö
  - 1.3 Nykytilan arviointi
- 2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset
  - 2.1 Tavoitteet
  - 2.2 Keskeiset ehdotukset
- 3 Esityksen vaikutukset
  - 3.1 Taloudelliset vaikutukset
  - 3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan
  - 3.3 Ympäristövaikutukset
  - 3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset
- 4 Asian valmistelu

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

- 5 Lakiehdotuksen perustelut
  - 5.1 Yksityiskohtaiset perustelut
  - 5.2 Voimaantulo
- 6 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

LAKIEHDOTUS

vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta säädetään laissa vaarallisten aineiden kuljetuksista (719/1994), joka tuli voimaan 2 päivänä elokuuta 1994. Lakia on muutettu voimaantulon jälkeen useaan kertaan.

Laissa säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä, rautatiellä ja muussa raide liikenteessä, ilma-aluksessa sekä kappale-tavarankuljetuksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella. Vaarallisten aineiden kuljetuksella tarkoitetaan vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä. Kuljetettava vaarallinen aine on aine tai esine, joka saattaa aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle räjähdys-, palo-, tartunta- tai säteiluvaarallisuutensa, myrkyllisyytensä, syövyttävyytensä taikka muun ominaisuutensa vuoksi. Kuljetuksen lisäksi lakia sovelletaan myös vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettäviin pakkauksiin ja säiliöihin sekä satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa.

Lain tarkoitus on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Laki sisältää muun muassa eri kuljetusosapuolten ja toisaalta viranomaisten vastuut ja velvollisuudet.

Vaarallisten aineiden kuljetuksen sääntely on luonteeltaan teknistä ja yksityiskohtaista. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta säädetään yksityiskohtaisemmin valtioneuvoston ja liikenne- ja viestintäministeriön asetuksilla sekä Liikenteen turvallisuusviraston määräyksillä. Valtioneuvoston antamat asetukset ovat asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä (194/2002), asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä (195/2002), asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappale-tavarana aluksessa (666/1998), asetus vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta (210/1997),

asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä satama-alueella (251/2005), asetus vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta (1008/2011), asetus vaarallisten tai ympäristöä pilaavien aineiden aluskuljetuksia koskevista ilmoitusvelvollisuuksista (1303/2011) sekä asetus vaarallisten aineiden maakuljetusten turvallisuusneuvonantajasta (274/2002).

Keskeiset liikenne- ja viestintäministeriön asetukset ovat puolestaan asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä (369/2011), asetus vaarallisten aineiden kuljettajien ajoluvasta (401/2011), asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä (370/2011) sekä asetus kuljetettavista painelaitteista ja vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävistä paineella tyhjennettävistä ja täytettävistä säiliöistä (1017/2011).

VAK-lain ja sen nojalla annettujen ministeriön asetusten lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto on saattanut voimaan teknisluonteisia määräyksiä vaarallisten aineiden ilmakuljetuksista ja merikuljetuksista, jotka liittyvät kappale-tavarankuljetukseen.

Eri kuljetusmuotoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia muutetaan kahden vuoden välein.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Kuljetusalan kansainvälisyydestä johtuen vaarallisten aineiden kuljetusta koskeva lainsäädäntö perustuu pitkälti Euroopan unionin lainsäädäntöön ja kansainvälisiin yleissopimuksiin. Yhdistyneiden kansakuntien alaisissa järjestöissä on tehty kansainvälisiä sopimuksia vaarallisten aineiden kuljetuksista. Sopimukset ja niihin liittyvät määräykset perustuvat pitkälti Yhdistyneiden kansakuntien talous- ja sosiaalineuvoston mallisääntöihin

(ECOSOC). Tiekuljetuksia koskee vaarallisten tavaroiden tiekuljetuksista vuonna 1957 tehty eurooppalainen sopimus (SopS 23/1979), jäljempänä ADR-sopimus. ADR-sopimuksen liitteissä on yksityiskohtaiset ADR-määräykset. Näihin määräyksiin liittyvä tieteen ja tekniikan kehitys huomioidaan Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission puitteissa (UNECE) järjestävissä ADR-kokouksissa, joissa tapahtuu sekä valmistelu että päätöstö.

Kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 52/2006, CO-TIF-yleissopimus) liitteessä C määrätään vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksista (jäljempänä RID-määräykset). Näihin määräyksiin liittyvä kehitystyö ja päätökset tehdään kansainvälisen rautatiekuljetusjärjestön (OTIF) puitteissa vaarallisten aineiden kuljetusten RID-komiteassa ja erityisesti RID-komitean pysyvässä RID-asiantuntijakomiteassa. Euroopan Unioni on liittynyt OTIF:n jäseneksi vuonna 2011. EU:n komissio käyttää unionin puolesta puheenvuorot. Tie- ja rautatiemääräyksiä pyritään harmonisoimaan yhteisissä ADR/RID-kokouksissa.

Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO) on puolestaan laadittu kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla standardeina julkaistut tekniset määräykset (Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air, ICAO-TI), jotka täydentävät kansainvälisen siviili-ilmailun Chicago-sopimuksen liitettä 18 (the Chicago Convention on International Civil Aviation, Chicago 1944). Lisäksi komission antamassa asetuksessa 965/2012/EU säädetään lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2008/216/EY mukaisesti (jäljempänä EASA-OPS). EASA-OPS-määräyksissä on myös määräyksiä vaarallisten aineiden ilmakuljetuksille. EASA-OPS-määräykset kumoavat EU-OPS-määräykset, jotka ovat neuvoston asetuksessa 91/3922/ETY erityisesti asetuksen liitteessä III. EASA-OPS-määräyksiä tulee noudattaa 28 päivästä lokakuuta 2014 alkaen.

Kansainvälistä meriturvallisuutta sääntelee vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus ihmishengen turvallisuudesta merellä (SopS 11/1981, jäljempänä SOLAS-yleissopimus). Vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskee SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A osan 1 säännöstö vaarallisten aineiden kuljetuksesta (jäljempänä IMDG-säännöstö). IMDG-säännöstö on vuodesta 2004 lähtien ollut osa SOLAS-yleissopimusta. YK:n alaisen kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n puitteissa valmistellaan ja päätetään muun muassa uusista IMDG-säännöksistä.

Euroopan unionissa on säädetty vaarallisten aineiden sisämaakuljetuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/68/EY (jäljempänä VAK-direktiivi). Direktiivi koskee vaarallisten aineiden tie-, rautatie- ja sisävesikuljetuksia. VAK-direktiivillä sisämaakuljetuksia koskevien kansainvälisten yleissopimusten määräykset on säädetty velvoittaviksi myös Euroopan unionissa. VAK-direktiivin liitteessä I viitataan ADR-sopimukseen, liitteessä II RID-määräyksiin ja liitteessä III eurooppalaiseen sopimukseen vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä sisävesikuljetuksista (jäljempänä ADN-sopimus). Suomi ei ole allekirjoittanut ADN-sopimusta eikä liittynyt ADN-sopimukseen. VAK-direktiivin 1 artiklan 3 kohdan mukaan niiden jäsenvaltioiden, joiden sisävedet eivät ole sisävesien välityksellä yhteydessä muiden jäsenvaltioiden vesistöihin tai jos niiden sisävesillä ei kuljeteta vaarallisia aineita, ei tarvitse soveltaa liitettä III. Suomi ilmoitti aikoinaan direktiivin 2008/68/EY 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti Euroopan Unionin komissiolle, ettei Suomessa sovelleta VAK-direktiivin liitteessä III olevan III.1 kohdan ADN-määräyksiä. Vaarallisten aineiden sisävesikuljetuksiin sovelletaan kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n vaarallisten aineiden kuljetusmääräyksiä.

Edellä mainitun VAK-direktiivin lisäksi Euroopan unioni on antanut seuraavia vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä direktiivejä: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/35/EU kuljetettavista painelait-

teista sekä neuvoston direktiivien 76/767/ETY, 84/525/ETY, 84/526/ETY, 84/527/ETY ja 99/36/EY kumoamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/91/EY vaarallisten aineiden tiekuljetuksiin tarkoitetuista moottoriajoneuvoista ja niiden perävaunuista sekä moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen tyyppihyväksynnästä annetun direktiivin 70/156/ETY muuttamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/63/EY bensiinin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta huoltoasemille aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen torjunnasta sekä direktiivi yhtenäisestä menettelystä vaarallisten aineiden tiekuljetusten tarkastuksissa 95/50/EY.

1.3 Nykytilan arviointi

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla tehtiin virastouudistus ja Liikenteen turvallisuusvirasto ja Liikennevirasto aloittivat toimintansa 1.1.2010. Liikenteen turvallisuusvirasto edistää toiminnallaan vastuullista liikennettä, huolehtii liikennejärjestelmän yleisestä turvallisuudesta ja turvallisuuden ja siihen liittyvän valvonnan kehittamisestä sekä edistää liikennejärjestelmän ympäristöystävällisyyttä. Lisäksi virasto vastaa liikennejärjestelmään liittyvistä viranomaistehtävistä. Sen tehtävänä on muun ohella antaa toimialaansa koskevia määräyksiä sekä lupia, hyväksyntöjä ja päätöksiä. Liikennejärjestelmä sisältää kaikki liikennemuodot.

Vuonna 2010 liikenne- ja viestintäministeriön hankkeessa tarkasteltiin liikennehallinnon virastouudistuksen vaikutuksia ministeriön liikennepolitiikan osaston tehtäviin. Taavoitteena oli ministeriön ja virastojen työnjaon selkeyttäminen. Ministeriön toiminta keskittyisi lainsäädäntöä koskevan ydintehtävän lisäksi strategia-, ohjaus- ja kehittämistyöhön. Tässä yhteydessä päätettiin eräiden VAK-tehtävien siirtämisestä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Siirrettävistä tehtävistä keskusteltiin ja sovittiin Liikenteen turvallisuusviraston johdon kanssa. Noin 0,5 htv:n verran sovituista tehtävistä voitiin siirtää tu-

losohjauksella Liikenteen turvallisuusvirastolle, mutta osa siirrettävistä tehtävistä edellyttää VAK-lain ja sen nojalla annettujen asetusten muuttamista. Eräät lakiehdotukseen ehdotetuista muutoksista liittyvät vuoden 2010 hankkeeseen tehtävien siirrosta liikenne- ja viestintäministeriöstä Liikenteen turvallisuusvirastoon. Tästä syytä voimassa olevaa lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994) olisi muutettava, jotta Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi valtuudet antaa turvallisuutta edistäviä teknisluonteisia määräyksiä liikenne- ja viestintäministeriön sijasta.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on jo voimassa olevan lain nojalla esimerkiksi oikeus tyyppihyväksyä vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettu ajoneuvo, antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen käytännön toteutuksesta ja muista koulutukseen ja koulutuksen antajan ammattitaitoon liittyvistä teknistä yksityiskohdista sekä kuljetukseen liittyvien asiakirjojen teknisistä yksityiskohdista. Kuljetettavista painelaitteista annettua direktiiviä voimaan saatettaessa annettiin VAK-lain muutos (1004/2011) ja valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta (1008/2011). Tässä yhteydessä säädettiin myös, että vuodesta 2012 lähtien Euroopan komissiolle ilmoitettavien ilmoitettujen laitosten tunnustaminen siirtyi liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Myös näiden tarkastuslaitosten valvonta siirtyi viraston vastuulle.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakiehdotusta on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriö yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevien teknisten tehtävien ja norminannon, (erityisesti tie- ja rautatieasiat), siirtäminen ministeriöstä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tällöin kaikkia vaarallisten aineiden kuljetusmuotoja (tie, rautatie, ilma ja meri) koskevat yksityiskohtaiset teknisluonteiset määräykset valmisteltaisiin Liikenteen turvallisuusvirastossa. Esityksen tavoitteena on säätää Liikenteen turvallisuusvirastolle tarvittavat valtuudet antaa määräyksiä vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi. Lisäksi ehdotetaan eräitä muita tarvittavia muutoksia lakiin. Myös joitakin valtioneuvoston asetusten säännöksiä siirrettäisiin VAK-lakiin.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Lakiin esitetään sisällytettäväksi säännökset, joiden perusteella Liikenteen turvallisuusvirasto antaisi tarkempia, lähinnä teknisluonteisia määräyksiä erityisesti vaarallisten aineiden rautatie- ja tiekuljetuksista. Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi valtuudet antaa määräyksiä, jotka liittyvät muun muassa luokitukseen, säiliöihin ja pakkauksiin, ajoneuvoihin, merkintöihin, turvatoimiin, asiakirjoihin, hyväksymisiin, kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen.

Laissa säädettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuudet määrätä yksityiskohteisemmin erilaisista koulutuksista ja muista niihin liittyvistä asioista ja muusta pätevyydestä osoittamisesta. Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi valtuutus myöntää tietyissä tapauksissa postitoiminnan harjoittajalle hyväksyntä, joka liittyisi vaarallisia aineita sisältävien lentopostilähetysten käsittelyyn. Esityksellä ei kuitenkaan puututtaisi nykyisin sovellettaviin postitoimintaa koskeviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, joista säädetään postilaissa. Liikenteen turvallisuusvirastolla

olisi myös valtuutus rajoittaa tai kieltää matkustajalta ja miehistön jäseneltä vaarallisten aineiden kuljettaminen matkatavarana. Tämän valtuutus koskisi myös eräitä vaarallisia aineita sisältäviä lentopostikuljetuksia.

Laissa säädettäisiin markkinoille saattajalle, luovuttajalle tai käyttöön ottavalle taholle velvollisuus varmistua siitä, että vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävät muut kuin kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat pakkaukset tai säiliöt täyttävät niille säädetyt ja määrätyt vaatimukset. Velvollisuus ei kuitenkaan koskisi yksityishenkilöitä, jotka ottavat vähittäismyyntipakkauksen käyttöön yksityiskäytössä vapaa-ajan- tai urheilutoiminnassa. Laissa ehdotetaan myös täydennettäväksi pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisäännöksiä.

Laissa säädettäisiin annettavaksi valvontaviranomaiselle markkinavalvontakeinoja myös muille pakkauksille ja säiliöille kuin kuljetettaville painelaitteille. Lisäksi esitetäisiin rekisteröintivelvoitesäännöksiä myös muille pakkauksille ja säiliöille kuin kuljetettaville painelaitteille, joista tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksilla.

Laissa säädettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle mahdollisuus hyväksyä määräaikainen poikkeaminen kansainvälisistä vaarallisten aineiden kuljetusmääräyksistä. Tätä poikkeusta voitaisiin soveltaa myös kansallisiin kuljetuksiin. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto voisi liikenne- ja viestintäministeriön sijaan myöntää alueellisia vaarallisten aineiden kuljetusrajoituksia.

Edellä mainittujen säännösten lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistuksia, jotka osin liittyvät perustuslain vaatimukseen säädöstasosta.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia, koska norminantoa ja tehtäviä siirretään hallinnonalan sisällä, liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenteen turvallisuusvirastoille. Liikenteen turvallisuusvirastoon siirrettävät tehtävät liittyisivät muun muassa määräysten valmisteluun ja niiden antoon, kansainväliseen yhteistyöhön, hyväksyntöjen ja poikkeuslupien antamiseen sekä kuljetukseen liittyvien sääntöjen ja määräysten noudattamisen valvomiseen. Näistä uusista tehtävistä aiheutuu virastolle taloudellisia vaikutuksia. Tehtävien ja norminantomallin siirto liittyy virastouudistukseen ja liikenne- ja viestintäministeriön erillisselvitykseen. Asiasta on keskusteltu ja sovittu Liikenteen turvallisuusviraston kanssa.

Asiaa käsiteltiin liikenteen hallinnonalan yt-menettelyssä 6.2.2013, jossa uudistusta puollettiin.

Elinkeinonharjoittaja kouluttaa omalla kustannuksellaan henkilöstönsä säädösten mukaisesti. Ehdotus voi aiheuttaa lisäkustannuksia elinkeinonharjoittajalle johtuen kasvaneesta koulutustarpeesta. Muut ehdotetut muutokset, kuten esimerkiksi asiakirjojen säilyttäminen, pakkausten ja säiliöiden rekisteröintivelvollisuus, näytteenotto mahdollisuus markkinavalvonnassa ja eräät markkinavalvontakeinot, sekä markkinoille saattajan, luovuttajan tai käyttöön ottavan tahon velvollisuus varmistua siitä, että vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävät muut kuin kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat pakkaukset tai säiliöt täyttävät niille säädetyt määrätyt vaatimukset saattavat aiheuttaa kustannuksia. Näiden kustannusten arvioiminen on kuitenkin mahdotonta tässä vaiheessa.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Liikenteen turvallisuusvirastolle siirrettäisiin erityisesti niitä tehtäviä liikenne- ja viestin-

täministeriöltä, jotka liittyvät tie- ja rautatiekuljetusmääräysten norminantoon.

Tarkoituksena on yhdenmukaistaa säädösten valmistelu- ja antamistasoa sekä saada synergiahyötyä VAK-norminantoon kaikkien kuljetusmuotojen osalta. Esityksellä pyritään myös lisäämään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla vaarallisten aineiden kuljetusten viranomaistehtävien kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta. Tehtävien keskittämisellä operatiiviset tehtävät, teknisluonteinen määräystenanto, mukaan lukien poikkeus- ja muiden lupien myöntäminen sekä näihin tehtäviin liittyvät tutkimus- ja kehityshankkeet sekä tiedottaminen siirtyisivät lähtökohtaisesti virastolle. Hallinnolliset tehtävät eivät merkittävästi lisääntyisi.

Esityksen mukaisesti ehdotetaan vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvien tie- ja rautatiemääräystenanto siirrettäväksi Liikenteen turvallisuusvirastolle. Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvien ilma- ja merimääräysten valmistelutyötä tehdään jo nyt Liikenteen turvallisuusvirastossa, joka myös saattaa voimaan alemman asteiset tekniset määräykset Liikenteen turvallisuusviraston määräyksillä. Esityksen myötä kaikkia vaarallisten aineiden kuljetusmuotoja (tie, rautatie, ilma ja meri) koskevat yksityiskohtaiset tekniset määräykset valmisteltaisiin Liikenteen turvallisuusvirastossa, joka julkaisisi ne määräyksinä. Liikenne- ja viestintäministeriön toiminta keskittyisi jatkossa lainsäädäntötyöhön, kehittämistyöhön (strategia- ja ohjaustyö) ja kansainväliseen vaikuttamiseen. Liikenteen turvallisuusvirasto osallistuisi edelleen myös kansainvälisiin sopimuksiin ja Euroopan unioniin liittyvään yhteistyöhön Suomen viranomaisena.

Liikenteen turvallisuusvirastolta saadun arvon mukaan tässä lakiehdotuksessa tarkoitettuihin tehtäviin ja norminantoon käytettäisiin vuosittain arviolta yhteensä 1,5 - 2 henkilötyövuotta.

Lakiehdotuksen voimaantulo edellyttää jatkotoimina myös useiden valtioneuvoston asetusten päivittämistä ja liikenne- ja viestintäministeriön asetusten kumoamista.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto suorittaa markkinavalvontaa vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitetuille pakkauksille ja säiliöille. Lakiehdotuksen mukaan virasto saisi riittävät markkinavalvontakeinot ja toimivallan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin myös muiden pakkausten ja säiliöiden kuin kuljettavien pakkausten ja säiliöiden osalta, jos ne todetaan vaatimustenvastaisiksi. Ehdotettu muutos vastaisi pitkälti sääntelyä, joka laissa oli ennen kuljettavia painelaitteita koskevan direktiivin kansallisesta voimaansaattamisesta aiheutuneita muutoksia. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintaan ei liittyisi tältä osin merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteröintitehtävä laajenisi myös muihin pakkauksiin ja säiliöihin kuin kuljetettaviin painelaitteisiin.

3.3 Ympäristövaikutukset

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain ja siihen ehdotettujen muutosten keskeisenä tavoitteena on vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ja siten vähentää vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä vaaratilanteita ja onnettomuuksia sekä niistä aiheutuvien vahinkojen laajuutta. Ehdotetulla lakiehdotuksella esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lisääntyvä toimivalta mahdollistaisi tehokkaan markkinavalvonnan, jolla pyritään varmistamaan kuljetusten ja ympäristön turvallisuus. Muun muassa koulutus- ja pätevyysvaatimukset, pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittaminen, asiakirjojen säilytysvaatimus ja rekisteröintivelvollisuus vaikuttaisivat myönteisesti kuljetusten turvallisuuteen ja ympäristönsuojeluun.

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaaratilanteiden ja onnettomuuksien vähentämisen myötä ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle aiheutuvat taloudelliset haittavaikutukset vähenevät. Pätevyityminen ja koulutus vähentävät tahattomien rikkeiden

määrää. Lisäksi valvontaviranomaisen pakkokeinoja täydennettäisiin huomautuksen antomenettelyllä. Tämä antaisi mahdollisuuden puuttua tehokkaalla tavalla myös pieniin laiminlyönteihin tai sääntöjen tai määräysten rikkomiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Yksityishenkilöt ja yritykset saisivat Liikenteen turvallisuusvirastosta tietoja kaikkia kuljetusmuotoja koskevista VAK-kuljetusvaatimuksista mukaan lukien maasto- ja saaristoliikenne.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa. Lakiehdotusta on esitelty vaarallisten aineiden kuljetusasiain neuvottelukunnassa 12.3.2013 ja neuvottelukunnan alaisessa yleisjaostossa 7.3.2013.

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi hallituksen esitystä koskevasta luonnoksesta lausunnot valtionvarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, puolustusministeriöltä, pääesikunnalta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Liikennevirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Säteilyturvakeskukselta, Poliisihallitukselta, Rajavartiolaitokselta, Tullilta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Oy AGA Ab:lta, Inspectalta, DEKRA Industrial Oy:lta, Testlink Oy:ltä, VTT Expert Service Oy:lta, Kemianteollisuus ry:ltä, Suomen Kuljetus- ja Logistiikka SKAL ry:ltä, Finnair Cargo Oy:ltä, Finnlines Oyj:ltä. Linja-autoliitolta, Suomen Säiliöautoliitto ry:ltä, Suomen Huolintaliikkeiden Liitto ry:ltä, Itella Logistics Oy:ltä, Suomen Kaukokiito Oy:ltä, Suomen Varustamot ry:ltä, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:ltä, Teknisen Kaupan ja Palveluiden yhdistykseltä, VR –Yhtymä Oy:ltä, Yleinen Teollisuusliitto ry:ltä, Öljyalan Keskusliitolta sekä Suomen Turvallisuusneuvonantaja ry:ltä ja Ölly- ja Kaasutekniikka ry:ltä.

Lausunnoissa todettiin seuraavaa...

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5 Lakiehdotuksen perustelut

5.1 Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Soveltamisala. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jolla selvennettäisiin, että laissa säädetään vaarallisten aineiden kuljetusalan kansainvälisistä velvoitteista tarkoitettuista toimivaltaisista viranomaisista. Esimerkiksi Liikenteen turvallisuusvirasto osallistuu omalta osaltaan myös työhön, joka koskee kansainvälisiä sopimuksia ja Euroopan unionin lainsäädäntöä Suomen viranomaisena. Tarkemmat säännökset annettaisiin 6 §:n 5 momentissa ja tarkemmat perustelut ovat 6 §:n perusteluissa.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 3 kohdan määritelmää tilapäisestä säilytyksestä tarkennettaisiin. Nykyisin tilapäisestä säilytyksestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksilla. Tilapäinen säilytys tarkoittaa kuljetusolosuhteista johtuvaa matkan väliaikaista keskeytystä sekä liikenteestä johtuvaa vaarallisten aineiden säilyttämistä ajoneuvossa, vaunussa, terminaalissa, säiliössä ja kontissa ennen kuljetusta, kuljetusmatkan aikana tai sen jälkeen. Se tarkoittaa myös kuljetusmuodon tai kuljetusvälineen vaihtamisesta johtuvaa vaarallisten aineiden tilapäistä säilytystä osana kuljetustapahtumaa. Tilapäisellä säilytyksellä ei tarkoiteta varastointia.

Kuljetusmuotokohtaisten valtioneuvoston asetusten vastaavat säännökset on tarkoitus kumota, koska jatkossa näissä säännöksissä säädetyistä asioista säädettäisiin laissa. Näin vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (194/2002) 3 § ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 3 § olisi kumottava.

Pykälän 1 momentin 8 kohta muutettaisiin siten, että määritelmä ministeriöstä poistettaisiin tarpeettomana. Kohtaan otettaisiin uusi määritelmä satamanpitäjistä. Määritelmä olisi yleisluontoinen. Satamanpitäjällä tarkoitettaisiin sitä, joka ylläpitää satamaa ja

satamatoimintoja, vastaa satamapalveluista ja omistaa tai hallinnoi satama-alueita.

Pykälän 4 momentti kumottaisiin, koska tilapäisen säilytyksen määritelmä sisältyy pykälän 1 momentin 3 kohtaan.

3 a §. Vaarallisten aineiden kuljetusluokat.

Pykälässä annettaisiin valtuutus määräysten antoon Liikenteen turvallisuusvirastolle. Nykyisin vaarallisten aineiden kuljetusluokista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kuljetusmuotokohtaisten valtioneuvoston asetusten vastaavat säännökset on tarkoitus kumota, koska jatkossa kuljetusluokista määrittäisi Liikenteen turvallisuusvirasto. Näin vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentti, vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentti, vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavarana aluksessa annetun asetuksen (666/1998) 4 §:n 1 momentti ja vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annetun asetuksen (210/1997) 3 §:n 1 momentti olisi kumottava.

4 §. Suhde eräisiin säädöksiin. Pykälää muutettaisiin siten, että momentit 2-5 kumottaisiin. Nämä momentit ovat olleet informatiivisia, koska niissä on mainittu kansallisia ja kansainvälisesti velvoittavia säädöksiä.

5 §. Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaavana viranomaisena. Pykälän otsikkoa muutettaisiin.

Pykälää muutettaisiin siten, että liikenne- ja viestintäministeriö olisi vaarallisten aineiden kuljetusalalla ohjaava ja kehittävä viranomaisena, ministeriö ei toimisi valvontaviranomaisena. Tarkoitus on, että ministeriö jatkossakin asettaisi vaarallisten aineiden kuljetusasiain neuvottelukunnan, mutta neuvottelukunnasta ei enää säädettäisi valtioneuvoston asetuksella.

Asetus kuljetusasiain neuvottelukunnasta (862/1974) on tarkoitus kumota. Nykyinen neuvottelukunta jatkaisi kuitenkin toimikautensa 1.1.2012 - 31.12.2014 loppuun saakka.

6 §. Muut viranomaiset. Pykälän 1 momentista poistettaisiin satamaviranomaiset tarpeettomana, koska ei ole olemassa yhtenäistä satamaviranomaiskäsitettä.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voi sopia vaarallisten aineiden kansainvälisiä tie- ja rautatiekuljetuksia koskevissa ADR-sopimuksessa ja RID-määräyksissä sekä kansainvälisiä vaarallisten aineiden kappaletavaran aluskuljetuksia koskevassa IMDG-säännöstössä tarkoitettujen määräaikaisten poikkeusmääräysten hyväksymisestä. Näitä määräyksiä ovat ADR-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa, RID-määräysten liitteen kohdassa 1.5.1 IMDG-säännösten kohdassa 7.9.1 tarkoitettut poikkeusmääräykset. Kansainvälinen tapa on, että sopimusten osapuolten toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia keskenään soveltamista koskevista poikkeuksista (erillissopimukset), ja kukin osapuoli määrää itse toimivaltaisen viranomaisen sopimaan määräaikaisten poikkeuksista. Näistä poikkeuksista sopimista voidaan pitää kansainvälisten sopimusten teknisenä soveltamisena.

Esitetyn valtuussäännösten mukaisesti Liikenteen turvallisuusvirasto määrää vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista. Pykälässä erillissopimukset pääasiallisesti koskevat teknisiä ratkaisuja ja vaatimuksia tai järjestelyjä, kuten poikkeavaa aineen kuljetusehtoa, pakkaustapaa tai kuljetusvälinettä, ja vastaava vaatimus on yleensä tarkoitus tuoda pysyvänä muutoksena kansainvälisiin sopimuksiin. Poikkeusten soveltamisen kesto on rajattu enintään viiteen vuoteen hyväksymisestä, jona aikana vaatimus on tarkoitus sisällyttää kahden vuoden välein muutettavaan sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin.

Kun Liikenteen turvallisuusvirasto olisi hyväksynyt erillissopimuksen käytön tie-, rautatie- tai merikuljetukseen, saisi poikkeusta soveltaa kansainvälisen kuljetuksen lisäksi

kansallisissa kuljetuksissa. Kopio hyväksytystä poikkeuksesta tulisi olla kuljetusvälineessä mukana, jos kansainvälisessä sopimuksessa niin määrätään. IMDG-säännösten mukaisesti kopio vaaditaan pidettäväksi aluskuljetuksessa mukana. ADR-sopimuksen ja RID-määräysten mukaisesti tie- ja rautatiekuljetuksessa se vaaditaan, jos näin on erikseen erillissopimuksessa määrätty.

Kuljetusmuotojen valtionneuvoston asetusten säännökset, joissa säädetään vastaavista erillissopimuksista, on tarkoitus kumota, koska jatkossa poikkeusten soveltamisesta ja soveltamisesta säädetäisiin laissa. Näin vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtionneuvoston asetuksen (194/2002) 4 § ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtionneuvoston asetuksen (195/2002) 4 §:n 3 momentti olisi kumottava.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan viranomainen on toimivaltainen viranomaistehtävässään Suomen viranomaisena myös, kun kyseessä on kansainvälinen kuljetus, sekä tehtävissä, joista säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä. Tarkoitus on säätää tästä viranomaisten toimivallasta laissa kaikkien kuljetusmuotojen osalta. Nykyisin asiasta on säädetty vain ilmakuljetusten osalta valtionneuvoston asetuksella.

Koska jatkossa tässä säännöksessä säädettyistä asioista säädetäisiin laissa, on ilmakuljetuksia koskevan asetuksen (210/1997) vastaava säännös tarkoitus kumota.

7 a §. Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa koskevat vaatimukset. Pykälän 3 momentissa Liikenteen turvallisuusvirasto valtuutettaisiin määräämään tarkemmin vaarallisten aineiden kuljetukseen soveltuvan ajoneuvon erityisistä rakenteista, teknisistä ominaisuuksista ja varusteista sekä vaarallisten aineiden säiliö- ja räjähdekuuljetuksista, joissa ajoneuvolta ei edellytetä VAK-hyväksyntää ja VAK-katsastusta. Voimassa olevan lain mukaan kyseisistä asioista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

7 c §. VAK-hyväksyntöjä myöntävän ja VAK-katsastuksia suorittavan henkilön pätevyysvaatimukset. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen korjaus.

Pykälän 3 momentissa säädetään puolustusvoimien VAK-hyväksyntöjä myöntävältä ja VAK-katsastuksia suorittavalta autontarkastajalta edellytettävästä erikoiskoulutuksesta. Momenttiin lisättäisiin valtuutus säätää pääsyaatimuksesta koulutukseen puolustusministeriön asetuksella.

9 §. *Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet.* Pykälän 2 momentissa muutettaisiin sanamuotoa vastaamaan muualla laissa käytettyä kirjoitustapaa. Asiallisesti kohta koskee Liikenteen turvallisuusviraston valtuutusta määrätä ilmakuljetuksessa tarvittavan luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista.

10 a §. *Kuljetus matkatavarana ja postilähetyksenä.* Pykälän otsikko muutettaisiin. Pykälässä säädettäisiin postilähetyksistä vain lentopostin osalta johtuen kansainvälisistä vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia koskevista velvoitteista. Pykälässä ei puututtaisi nykyisin sovellettaviin postitoimintaa koskeviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, joista säädetään postilaissa (415/2011).

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan yksityishenkilö saa kuljettaa vaarallisia aineita matkatavarana tietyin edellytyksin. Tarkoitus on, että matkatavarana kuljetettaisiin tyypillisesti vain vähittäiskaupassa myytäviä kulutustavaroita eli sellaisia aineita, joita tarvitaan henkilökohtaisessa tai kotitalouden käytössä taikka harrastuksissa. Säännöksellä ei ole tarkoitus puuttua nykyisin sovellettaviin oikeuksiin ja rajoituksiin kuljettaa vaarallisia aineita matkatavarana. Jo nykyisin vaarallisten aineiden kuljetusta matkatavarana on rajoitettu kuljetusmuoto-kohtaisilla valtioneuvoston asetuksilla tämän pykälän 3 momentissa olevan valtuuden nojalla. Esimerkiksi ilmakuljetuksissa lähtökohteisesti matkustaja tai miehistön jäsen ei saa kuljettaa vaarallisia aineita matkatavarana tai muutoinkaan mukanaan, ja kuljetettavaksi

sallitut aineet määritellään yksityiskohtaisesti.

Pykälään otettaisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin postitoimintaa harjoittavan hyväksynnästä, kun kyse on vaarallisia aineita sisältävistä lähetyksistä. Hyväksyntää voitaisiin vaatia vain, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edellytetään hyväksyntää. Nykyisin kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla julkaisemat vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia koskevat tekniset määräykset (ICAO-TI) edellyttävät tietyissä tapauksissa postitoiminnan harjoittajalta hyväksyntää. Sillä pyritään varmistamaan toiminnan turvallisuus siten, että lentopostina kuljetetaan vain sallittuja lähetyksiä ja vaarallisia aineita sisältävien lähetysten vastaanottaminen ja käsittely suoritetaan turvallisesti ja vaatimustenmukaisesti. Hyväksynnän myöntää toimivaltainen viranomainen siinä maassa, jossa postilähetyksen otetaan vastaan lentokuljetusta varten. Suomessa toimivaltainen viranomainen olisi Liikenteen turvallisuusvirasto.

Tarkoitus on, että postitoiminnan harjoittaja esittää hyväksyntää hakiessaan Liikenteen turvallisuusvirastolle turvallisuuden takaavat menetelmät, ohjeistukset ja henkilöstön koulutuksen. Henkilöstön koulutuksesta säädetään lisäksi lain 13 a §:ssä. Tarkemmat säännökset hyväksynnästä ja sen hakemisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Tällaista hyväksyntää vaaditaan ICAO-TI:n mukaisesti vain tiettyjä vaarallisia aineita sisältävien lentopostilähetysten osalta. Valtioneuvoston asetuksessa olisi siten tarkoitus säätää ICAO-TI:n 1;2.3 mukaisesti tarkemmin niistä tapauksista, joissa momentissa tarkoitettu hyväksyntä vaaditaan. Pykälän 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

Pykälän 5 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus kaikissa kuljetusmuodoissa määräysten antoon. Nykyisin ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti matkustajan ja miehistön jäsenen

matkatavarana kuljettamien vaarallisten aineiden rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista tie-, meri- ja rautatiekuljetuksissa säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Lisäksi annettaisiin valtuutus Liikenteen turvallisuusvirastolle määrätä tarkemmin lentopostikuljetuksista. Näiden määräysten tulee kuitenkin perustua Euroopan unionin lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin.

11 §. Henkilöstön yleinen pätevyys. Pykälän 2 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus antaa tie- ja rautatiekuljetuksia määräyksiä. Nykyisin tie- ja rautatiekuljetukseen tarvittavan koulutuksen ja muun pätevyuden käytännön toteutuksesta sekä muista teknisistä yksityiskohdista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen korjaus.

11 a §. Erityissäännökset henkilöstön pätevydestä ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että ilmakuljetuksiin liittyvien koulutusten tulisi olla Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymiä. Nykyisin koulutukselle, jota vaaditaan muilta kuin ilmakuljetuksen suorittajilta tai sen palveluksessa olevilta, ei tarvita hyväksyntää Liikenteen turvallisuusvirastolta, vaan ilmoitus koulutuksesta riittää. Muutoksella on tarkoitus selkeyttää ja yhdenmukaistaa kaikkien ilmakuljetuksen osapuolten koulutusvaatimuksia. Muutos myös tehostaa viranomaisten tehtäviä poistamalla kahden rinnakkaisen koulutuksia koskevan järjestelmän ylläpidon. Säännös perustuu Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla julkaisemiin vaarallisten aineiden ilmakuljetuksia koskeviin teknisiin määräyksiin, ICAO-TI. ICAO-TI:n 1:4.1 kohdan mukaisesti ilmakuljetuksen suorittajan koulutus on hyväksyttävä, mutta muilta kuin ilmakuljetuksen suorittajalta vaadittavan koulutuksen osalta hyväksyminen on suositusluontoinen eli siitä voidaan päättää kansallisesti.

Koska jatkossa laissa säädettäisiin koulutuksen hyväksynnästä, koulutusilmoitusta koskeva säännös on tarkoitus kumota ilmakuljetuksia koskevasta asetuksista. Näin vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annetun asetuksen (210/1997) 17 a §:n 2 momentti olisi kumottava ja 3 momentti muutettava.

Pykälän 3 momentissa muutettaisiin sanamuotoa vastaamaan muualla laissa käytettyä kirjoitustapaa. Asiallisesti kohta koskee Liikenteen turvallisuusviraston valtuutusta määrätä koulutuksen käytännön toteutuksesta sekä muista koulutukseen ja koulutuksen antajan ammattitaitoon liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

11 b §. Ajolupa tiekuljetuksiin. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavaa ajolupaa myönnettäessä tarkastetaan henkilön auton ajo-oikeus ja se, ettei hän ole ajokiellossa. Tämä tarkastus tehdään nykykäytännön mukaisesti ajoluvan luovuttamisen yhteydessä.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtuutus määräysten antoon Liikenteen turvallisuusvirastolle. Nykyisin ajolupakoulutusohjelman ja ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

11 c §. Kuljetukseen liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin kaikkia kuljetusmuotoja koskevien Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden ja Euroopan unionin lainsäädännön mukainen säännös, jonka mukaan lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan on säilytettävä kuljetusasiakirjoja vähintään kolmen kuukauden ajan. Näistä asiakirjoista annetaan jo nykyisin tarkempia säännöksiä kuljetusmuotohtaisilla valtioneuvoston asetuksilla 3 momentissa olevan valtuuden nojalla.

Valtioneuvoston asetusten vastaavat säännökset on tarkoitus kumota, koska jatkossa näissä säännöksissä säädetyistä asioista säädettäisiin laissa. Näin vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n 7 momentti ja vaarallisten

aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen 24 §:n 5 momentti olisi muutettava.

Lisäksi pykälän 1 momentissa annettaisiin valtuutus Liikenteen turvallisuusvirastolle myös tie- ja rautatiekuljetuksissa määrätä kuljetuksessa mukana pidettävistä tiedoista annettavista ainekohtaisista ja muista yksityiskohtaisista poikkeuksista pienille määrille vaarallista ainetta. Nykyisin poikkeuksista voidaan säätää liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Alus- ja ilmakuljetuksissa tarvittavista yksityiskohtaisista poikkeuksista määrätään jo voimassa olevan lain nojalla Liikenteen turvallisuusviraston päätöksellä.

Pykälän 4 momentista kumottaisiin valtuutus säätää kuljetukseen liittyvien asiakirjojen säilytyksestä, sillä säilytyksestä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Momenttiin lisättäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus määrätä asiakirjojen ja muiden pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista tie- ja rautatiekuljetuksissa. Nykyisin kyseisistä asioista tie- ja rautatiekuljetusten osalta säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

11 d §. Turvatoimet ja velvoitteet. Pykälän 6 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus määrätä muun muassa ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on laadittava turvasuunnitelma ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava. Voimassa olevan lain mukaan näistä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

12 §. Kuljetus ja tilapäinen säilytys. Pykälän 5 momentissa annettaisiin valtuutus tie- ja rautatiekuljetuksissa määräysten antoon Liikenteen turvallisuusvirastolle. Nykyisin momentissa tarkoitetuista asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista, kuten kuljetusyksiköiden erottelusta ja ainekohtaisista menettelyistä, tie- ja rautatiekuljetuksissa säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

13 §. Muut velvollisuudet. Pykälää muutettaisiin siten, että siinä annetut säännökset vastaisivat muihin pykäliin tehtyjä muutoksia.

13 a §. Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin velvollisuus merkitä pakkaus ja säiliö niin, ettei siitä aiheudu vaaraa. Merkintä ilmaisee, että merkitty pakkaus tai säiliö vastaa hyväksytyä ja testattua pakkausta tai säiliötä, ja että se täyttää valmistusta koskevat vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi valtuutus määrätä pakkausten ja säiliöiden teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät pakkausten ja säiliöiden valmistukseen, rakenteeseen tarkastukseen, merkintään ja käyttöön, 24 §:n 2 momenttiin ehdotetun valtuutussäännöksen mukaisesti.

Lisäksi 1 momenttiin lisättäisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavien asiakirjojen säilyttämisestä. Kuljetettavien painelaitteiden osalta vastaava valtuutus on 13 b §:n 4 momentissa. Tyyppihyväksyntää koskevien asiakirjojen, vaatimustenmukaisuudesta annettavien todistusten sekä niihin liittyvien teknisten asiakirjojen säilyttämisestä olisi tarkoitus säätää erilaisia vaatimuksia riippuen siitä, millaisesta tai missä kuljetusmuodossa käytettävästä pakkauksesta tai säiliöstä on kyse. Asiakirjojen säilytyksestä säädettäisiin velvollisuuksia mm. valmistajalle, tyyppihyväksynnän haltijalle, todistuksen myöntäjälle sekä tarvittaessa viranomaiselle näiden lakkauttaessa toimintansa.

Lisäksi momenttiin lisättäisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi annettavan tyyppihyväksynnän voimassaoloajasta, uudistamisesta ja kumoamisesta. Tarkoitus olisi säätää pakkauksen ja säiliön tyypistä riippuen enimmäisaika tyyppihyväksynnän voimassaololle sekä tarkastuslaitoksen toimista, jos se joutuu teknisten vaatimusten muuttuessa kumoamaan hyväksynnän. Vastaava valtuutus kuljetettavien

painelaitteiden osalta annettaisiin lain 13 b §:ssä.

Pykälän 1 momentissa annettaisiin myös valtuutus Liikenteen turvallisuusvirastolle, jonka mukaan se voi määrätä tarkemmin pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavista asiakirjoista. Valtuutus vastaa, mitä 13 b §:n 4 momentissa on säädetty. Nykyisin pakkausten ja säiliöiden vaatimuksista tie- ja rautatiekuljetuksissa säädetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Pykälän 1 momentissa poistettaisiin valtuutus säätää ja määrätä tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella ja Liikenteen turvallisuusviraston päätöksellä pakkausten ja säiliöiden teknisistä vaatimuksista. Lakiehdotuksen 24 § 2 momentin valtuussäännöksen mukaisesti Liikenteen turvallisuusvirasto määräisi vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin muita pakkauksia ja säiliöitä kuin kuljetettavia painelaitteita markkinoille saattavan, luovuttavan tai käyttöön ottavan tahon velvollisuudesta huolehtia tuotteen vaatimustenmukaisuudesta. Velvollisuus olisi tarkoitukseltaan vastaava kuin kuljetettavia painelaitteita koskeva 13 b §:ssä säädetty velvollisuus, mutta vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun direktiivin sääntelyn luonteen vuoksi muotoilultaan yleisempi. Velvollisuus koskisi sekä tuotteen markkinoille saattajaa ja luovuttajaa että sitä, joka ottaa sen käyttöön kuljetuksessa. Velvollisuus ei kuitenkaan koskisi yksityishenkilöitä, jotka ottavat vähittäismyyntipakkauksen käyttöön yksityiskäytössä vapaa-ajan- tai urheilutoiminnassa. Vähittäismyyntipakkauksena ei voitaisi pitää teollisuudessa yleisesti käytettäviä vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettuja IBC-pakkauksia, suurpäälyksiä tai säiliöitä. Yksityishenkilö voisi luottaa siihen, että vähittäismyynnissä oleva vaarallisten aineiden kuljetukseen myytävä tuote on vaatimustenmukainen. Kuljetettavia painelaitteita koskevan direktiivin kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä säädettiin tällaisesta

velvollisuudesta kuljetettavien painelaitteiden osalta. Myös muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävien tuotteiden osalta voidaan katsoa olevan tarkoituksenmukaista, että laissa on selkeä säännös, jossa asianomaiselle toimijalle asetetaan velvollisuus huolehtia tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Tämä on perusteltua, koska kyseessä ovat tuotteet, joiden vaatimustenmukaisuudella on vaikutusta terveyteen, turvallisuuteen, omaisuuteen ja ympäristöön, kuten pykälän 1 momentissa tuodaan esiin.

13 b §. Talouden toimijan velvollisuudet. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että kuljetettavien painelaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavien asiakirjojen säilyttämisestä sekä kuljetettavan painelaitteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi annettavan tyyppihyväksynnän voimassaoloajasta, uudistamisesta ja kumoamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetut valtuussäännökset ovat vastaavat kuin edellä on selostettu 13 a §:n 1 momentin perusteluissa, jotka koskevat yleensä pakkauksia ja säiliöitä. Momentissa nykyisin oleva valtuutus säätää asiakirjojen säilyttämisestä liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella kumottaisiin.

Lisäksi pykälän 4 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus määrätä tarkemmin vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavista asiakirjoista. Nykyisin asiakirjoista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

13 c §. Tarkastuslaitokset ja niiden tehtävät. Pykälään otettaisiin uusi 1 momentti, jossa esitettäisiin tarkastuslaitostyyppit. Nykyisin tarkastuslaitosten tyypeistä säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1008/2011) 9 §:ssä. Tämä 9 § olisi tarkoitus kumota, kun vastaava säännös otettaisiin lakiin.

Pykälän 1-3 momentti siirtyisi 2-4 momentiksi.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus määrätä tarkemmin tarkastuslaitosten tehtävissä noudatettavista menettelyistä ja muista vastaavista tehtävistä. Voimassa olevan lain mukaan kyseistä asioista säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Pykälän 4 momentti muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin tarkastuslaitoksen oikeudesta teettää osia tehtävistään alihankintana. Nykyisin alihankinnasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. A-typin ilmoitetun laitoksen valvonnassa oleva tarkastuspalvelu ei kuitenkaan saisi teettää tehtäviä alihankintana. Jotta toimeksiantaja olisi tietoinen siitä, että tarkastuslaitos aikoo teettää tehtäviä alihankintana, siitä olisi sovittava tarkastuslaitoksen ja toimeksiantajan välillä. Momenttiin jätettäisiin valtuutus säätää asiasta tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädetään tarkastuslaitoksen velvollisuudesta varmistaa, että alihankkija täyttää tarkastuslaitoksille säädetyt vaatimukset. Nykyisin asiasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Alihankkijan ei kuitenkaan tarvitsisi olla Suomessa rekisteröity oikeushenkilö. Tämä helpottaisi tarkastuslaitosten säännöksissä vaadittua toimintaa, jos säädöksiin tai tekniisiin määräyksiin tulee uusia vaatimuksia kokeista tai testausmenetelmistä, joita ei vielä ole saatavina Suomessa. Tarkastuslaitos voisi teettää näin osia tehtävistään muualla kotimaassa tai ulkomailla. Joka tapauksessa tarkastuslaitos vastaa alihankintana teettämistään toimenpiteistä, ja sen olisi ilmoitettava viranomaiselle alihankintaa koskevista järjestelyistään.

Koska tarkastuslaitostyypeistä otettaisiin säännös lakiin ja koska jatkossa alihankinnasta säädettäisiin laissa, on valtioneuvoston asetuksen vastaavat säännökset tarkoitus kumota. Näin vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 9 § ja 21 § olisi kumottava.

13 d §. Tarkastuslaitosten tunnustaminen. Pykälän 3 momenttia tarkennettaisiin siten, että siinä säädettäisiin tarkastuslaitoksen tunnustamisen kirjallisesta hakemisesta siltä viranomaiselta, jonka toimivaltaan tunnustaminen kuuluu. Nykyisin asiasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koska jatkossa asiasta säädettäisiin laissa, vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 17 §:n 1 momentista olisi kumottava vastaava säännös. Tarkemmat säännökset hakemisesta annettaisiin edelleen valtioneuvoston asetuksella.

13 i §. Rekisteröinti. Pykälässä annettaisiin valtuutus säätää rekisteröinnistä valtioneuvoston asetuksella. Nykyisin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteristä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Ehdotuksen mukaisesti kaikkien vaarallisten aineiden kuljetuspakkausten ja säiliöiden rekisteröinnistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, nykyinen valtuutus koskee vain kuljetettavia painelaitteita. Tarkoitus olisi asetuksella säätää rekisteröitäväksi myös esimerkiksi tietyn kokoluokan ylittävät kaasujen kuljetukseen käytettävät säiliöt, jotka eivät kuulu kuljetettaviin painelaitteisiin ja paineella tyhjennettävät ja täytettävät säiliöt.

14 a §. Yleiset kuljetusrajoitukset. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että myös tie- ja rautatiekuljetuksissa Liikenteen turvallisuusvirasto määräisi ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti aineista, joita ei saa kuljettaa, tai aineista, joiden kuljetukseen edellytetään hyväksyntää tai poikkeuslupaa. Lisäksi sillä olisi valtuus määrätä hyväksynnän ja poikkeuksen hakemiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin kuljetusrajoitusten teknisistä yksityiskohdista. Nykyisin kyseisistä asioista tie- ja rautatiekuljetuksissa voidaan säätää tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

14 b §. Alueelliset kuljetusrajoitukset. Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto saisi antaa kunnan perustellusta esityksestä reittirajoituksia sekä tien-, kadun- tai radanpitäjän esi-

tyksestä rajoittaa vaarallisten aineiden tie- tai rautatiekuljetusta tietyssä tien-, kadun- tai raudanpitäjän hallinnoimassa tunnelissa. Tehtävä siirtyisi liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuutus määrätä tarkemmin vaarojen arvioinnista, kuljetusrajoitusten alaisista aineryhmistä, rajoituksen toteuttamisesta ja kuljetusrajoitukseen liittyvistä seikoista. Nykyisin näistä asioista voidaan säätää tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

16 §. Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimus-oikeus. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin viittaus 1 momenttiin. Tällä tarkennettaisiin määräystä siitä, mitä momentissa säädetään näytteen korvaamisesta sekä tutkimuksesta ja näytteenotosta aiheutuneista kuluista, koskee sekä 1 momentissa että 3 momentissa tarkoitettua näytettä. Tällöin näytteellä ei 3 momentissa tarkoiteta vain sellaista näytettä, joka on otettu kuljetuksen pysäytyksen yhteydessä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi ottaa pakkausnäytteitä esimerkiksi suorittaessaan pakkausten markkinavalvontaa.

16 a §. Pakkausten ja säiliöiden viranomaisvalvonta. Pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin muista kuin kuljetettavia painelaitteita koskevista valvontaviranomaisen markkinavalvontakeinoista. Valvonnan tehokkaan suorittamisen vuoksi on tarpeen, että valvontaviranomaisella on kaikkien sen valvottavana olevien tuotteiden osalta käytettävissään riittävät markkinavalvontakeinot muun muassa turvallisuuden varmistamiseksi. Ehdotettu sääntely vastaa paljolti sääntelyä, joka laissa oli ennen kuljettavia painelaitteita koskevan direktiivin kansallisesta voimaansaattamisesta aiheutuvia muutoksia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi vaatimustenvastaisen tuotteen kyseessä ollen antaa säännöksessä lueteltuja kieltoja ja määräyksiä aikaisempaa sääntelyä vastaavalla tavalla. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin palautusmenettelyn järjestämisestä. Tämä vaihtoehto olisi tarkoitettu käytettäväksi yleensä riskinarvioinnillisesti keskimääräistä vakavammassa tilanteessa. Mo-

mentin 4 kohdassa säädettäisiin viimesijaisena keinona mahdollisuudesta määrätä tuote hävitettäväksi tai muuten määrätä, miten sen kanssa tulee menetellä. On arvioitavissa, että esimerkiksi tarve määrätä tuote hävitettäväksi tulisi kyseeseen sangen harvoin, mutta on tärkeää, että valvontaviranomaisella on tämä mahdollisuus käytössään kaikkein vaarallimmiksi havaittujen tuotteiden osalta.

17 a §. Virka-apu. Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus 5 §:ään. Lain 5 § koskee liikenne- ja viestintäministeriötä, joka ei ole tässä pykälässä tarkoitettu valvontaviranomainen.

18 §. Pakkokeinot. Pykälän otsikko muutettaisiin siten, että pakkokeinoiksi eivät rajoitu vain uhkasakko ja teettämisuhka.

Pykälään otettaisiin uusi 1 momentti, jossa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta antaa huomautus sille, joka rikkoo lakia taikka sen nojalla annettuja ohjeita, määräyksiä tai lupaehtoja. Pykälään otettaisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin huomautuksen sisällöstä.

Pykälän nykyinen 1 momentti muutettaisiin ja se siirtyisi uudeksi 3 momentiksi. Momentista poistettaisiin viittaus 5 §:ään. Lain 5 § koskee liikenne- ja viestintäministeriötä, joka ei ole tässä pykälässä tarkoitettu valvontaviranomainen. Momenttiin lisättäisiin viittaus pykälän uuteen 1 momenttiin viranomaisen antaman huomautuksen osalta. Näin ollen huomautusta voitaisiin myös tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla.

23 a §. Poikkeukset. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että turvallisuusvirasto saisi muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvittaessa myöntää luvan poiketa lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä. Tehtävä siirtyisi liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

23 b §. *Viranomaisten oikeus tietojen saantiin.* Pykälää muutettaisiin siten, että liikenne- ja viestintäministeriön nimi kirjoitettaisiin kokonaisuudessaan, sillä lain 3 §:stä ehdotetaan kumottavaksi määritelmä ministeriöstä.

24 §. *Valtuutussäännös.* Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuutus myös tie- ja rautatiekuljetuksissa määräysten antoon Liikenteen turvallisuusvirastolle. Nykyisin vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät luokitukseen, merkintöihin, säiliöiden ja pakkausten hyväksymiseen sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittelyturvallisuuteen tie- ja rautatiekuljetuksissa, säädetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Valtuutusta myös tarkennettaisiin siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto määrää myös säiliöiden ja pakkausten valmistukseen, rakenteeseen, tarkastukseen, merkintään ja käyttöön liittyvistä teknisistä yksityiskohdista. Nykyisin valtuutus on tältä osin 13 a §:ssä. On tarkoituksenmukaista ottaa se 24 §:ään, joka kattaa jo muut säiliöiden ja pakkausten tekniset yksityiskohdat kuten hyväksymisen.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa ja saaristoliikenteessä. Nykyisin vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Saaristoliikenteellä tarkoitettaisiin maantielautoilla ja yhteysaluksilla suoritettavaa liikennettä. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi siten antaa määräyksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta lautalla eli lauttaaluksella tai lossilla ja saariston yhteysaluksilla.

5.2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian eduskunnan hyväksymisen jälkeen.

Siirtymäsäännöksissä säädettäisiin, että ennen tämän lain voimaantuloa liikenne- ja viestintäministeriön myöntämät 14 b §:n 1 momenttiin perustuvat vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevat alueelliset kuljetusrajoitukset ja 24 §:n momenttiin perustuvat poikkeukset olisivat voimassa päätöksissä ja poikkeusluvista myönnettyjen ehtojen mukaisesti.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu kuin 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut perustuslain 80 §:n 2 momentin soveltamisesta, että asetuksenantovaltuuksiin verrattuna määräyksenantovaltuuksiin kohdistuu yleistä tarkkarajaisuusvaatimusta pidemmälle menevä vaatimus valtuuden kattamien asioiden määrittelemisestä tarkasti laissa. Valtuuden tulee perustuslain nimenomaisen säännöksen mukaan olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu (PeVL 46/2001 vp, s. 3/I ja PeVL 16/2002 vp, s. 2/I). Muiden viranomaisten norminantovalta on perustuslain näkökulmasta poikkeuksellista (PeVM 10/1998 vp, s. 123/II ja PeVL 16/2002 vp s. 2/I). Perustuslakiuudistuksen yhteydessä mainittiin esimerkkeinä viranomaisen norminantovallasta tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä (HE 1/1998 vp, s. 133/II; ks. myös PeVL

16/2002 vp, s. 2/I ja PeVL 19/2002 vp, s. 5/I).

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään käsitellyt myös perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä (PeVL 17/2004 vp, s. 3/II). Erityiseksi syyksi voidaan katsoa esimerkiksi se, että säänneltävään toimintaan liittyy runsaasti ammatillisia erityispiirteitä. Perustuslakivaliokunta on myös korostanut, että perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuussäännösten nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä (PeVL 48/2001 vp, s. 4, PeVL 1/2004 vp, s. 2 ja PeVL 19/2006 vp, s. 3).

Ehdotetulla lailla annettaisiin uusia määräyksenantovaltuuksia Liikenteen turvallisuusvirastolle seuraavissa säännöksissä: 3 a §, 6:n § 4 ja 5 momentti, 7 a §:n 3 momentti, 10 a §:n 4 ja 5 momentti, 11 §:n 2 momentti, 11 a §:n 1 ja 4 momentti, 11 b §:n 4 momentti, 11 c §:n 1 ja 4 momentti, 11 d §:n 6 momentti, 12 §:n 5 momentti, 13 a §:n 1 momentti, 13 b §:n 4 momentti, 13 c §:n 3 momentti, 14 a §:n 3 momentti, 14 b 3 momentti ja 24 §:n 2 ja 3 momentti. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi näiden säännösten nojalla antaa tarkempia määräyksiä kysymyksissä, joista voimassa olevan lain mukaan voidaan säätää tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirastolle on jo annettu määräyksenantovaltuudet osassa edellä mainituista säännöksistä, ja näiden osalta on kyse määräyksenantovallan laajentamisesta erityisesti tie- ja rautatiekuljetuksiin.

Liikenteen turvallisuusvirastolle annettavia määräyksenantovaltuuksia ehdotetaan laajennettaviksi vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi ja kehittä-

miseksi. Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyy runsaasti ammatillisiksi luonnehdittavia erityispiirteitä, mikä tukee sitä, että määräykset antaa ministeriötä alempi viranomaisen. Valtuudet koskisivat teknisluonteisia ja vähäisiä yksityiskohtia koskevaa sääntelyä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset ja määräykset perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin ja suosituksiin sekä Euroopan unionin lainsäädäntöön. Kuttakin kuljetusmuotoa koskevat säännökset ja määräykset käsittävät yli 1000 sivua. Eri kuljetusmuotoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia myös muutetaan muutaman vuoden välein, ja määräystenantovaltuuksien laajentaminen nopeuttaisi tarvittavien muutosten tekemistä kansallisella tasolla.

Lisäksi lain 14b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto voisi tarvittaessa rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyllä alueella, tiellä tai tien osalla kunnan perustellusta esityksestä. Myös tien-, kadun- tai radanpitäjä voi esittää rajoituksia. Rajoitustapauksessa kuljetuksen tulee aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Kuljetusrajoitus arvioidaan tapauskohtaisesti. Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä on muun ohella antaa toimialaansa koskevia määräyksiä sekä lupia, hyväksyntöjä ja päätöksiä. Tästä syystä ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi jatkossa myös vaarallisten aineiden kuljetusrajoitukset.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 3 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 – 5 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 3 §:n 3 momentti laissa 215/2005 ja 4 §:n 3 momentti laissa 1240/2010 ja 4 §:n 5 momentti laissa 388/2009,

muutetaan 3 §:n 1 momentin 3 ja 8 kohta, 3 a §, 4 §:n 2 momentti, 5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 a §:n 3 momentti, 7 c §, 9 §:n 2 momentti, 10 a §:n otsikko ja 1 ja 4 momentti, 11 §:n 2 ja 3 momentti, 11 a §:n 1 ja 3 momentti, 11 b §:n 1 ja 4 momentti, 11 c §:n 1 ja 4 momentti, 11 d §:n 6 momentti, 12 §:n 5 momentti, 13 §, 13 a §, 13 b §:n 4 momentti, 13 c §:n 2 ja 3 momentti, 13 d §:n 3 momentti, 13 1 §, 14 a §:n 3 momentti, 14 b §, 16 §:n 4 momentti, 17 a §, 18 §, 23 a §:n 3 momentti, 23 b § sekä 24 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 3 ja 8 kohta, 10 a §:n otsikko ja 1 momentti, 11 b §:n 1 ja 4 momentti, 13 §, 14 b § ja 24 §:n 3 momentti laissa 215/2005, 3 a §, 6 §:n 1 momentti, 7 a §:n 3 momentti, 7 c §, 9 §:n 2 momentti, 10 a §:n 4 momentti, 11 a §:n 1 ja 3 momentti, 11 c §:n 1 ja 4 momentti, 11 d §, 12 §:n 5 momentti, 13 a §, 14 a §:n 3 momentti, 23 a §:n 3 momentti, 23 b § ja 24 §:n 2 momentti laissa 1240/2010, 5 §, 13 d §:n 3 momentti, 16 §:n 4 momentti, 17 a § ja 18 § laissa 124/2001, 11 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1402/2011, 13 b §:n 4 momentti ja 13 c §:n 2 ja 3 momentti laissa 1004/2011 sekä 13 i § laissa 1282/2010, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 215/2005 ja 1240/2010, uusi 5 momentti, 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 124/2001 ja 1240/2010, uusi 4 ja 5 momentti, 10 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 215/2005 ja 1240/2010, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 mo-

mentti siirtyy 5 momentiksi, 13 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1004/2011, uusi 1 momentti ja 5 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti ja muutettu 2 ja 3 momentti siirtyvät 2-4 momentiksi, 16 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1004/2011, uusi 6 momentti ja 18§:ään, sellaisena kuin se on laissa 124/2001, uusi 1 ja 2 momentti, jolloin muutettu 1 momentti siirtyy 3 momentiksi seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään viranomaisista, jotka ovat toimivaltaisia Euroopan unionin lainsäädännössä ja Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) kuljetuksella vaarallisen aineen ja vaarallista ainetta sisältävän kollin ja säiliön varsinaista kuljetusta, kuljetusvälineeseen kuormaamista, lastaamista, purkamista ja käsittelyä;

3) tilapäisellä säilytyksellä ajoneuvossa, rautatievaunussa, kontissa, kuljetussäiliössä ja terminaalissa tapahtuvaa tilapäistä säilytystä, joka liittyy kiinteästi kuljetustapahtumaan. Tilapäisellä säilytyksellä tarkoitetaan myös kuljetusolosuhteista johtuvaa matkan väliaikaista keskeytystä sekä kuljetusmuodon tai kuljetusvälineen vaihtumisesta johtuvaa tilapäistä säilytystä sillä edellytyksellä, että valvontaviranomaisen pyytäessä esitetään asiakirjat, joista selviää lähetyksen ja vastaanot-

topaikka, ja että kollia tai säiliötä ei avata tilapäisen säilytyksen aikana lukuun ottamatta valvontaviranomaisen mahdollisesti suorittamaa tarkastusta;

8) satamanpitäjällä sitä, joka ylläpitää satamaa ja satamatoimintoja, vastaa satamapalveluista ja omistaa tai hallinnoi satama-aluetta;

3 a §

Vaarallisten aineiden kuljetusluokat

Vaaralliset aineet jaetaan vaarallisuutensa perusteella yhdeksään pääluokkaan. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaarallisten aineiden kuljetusluokista.

5 §

Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaavana viranomaisena

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluvat liikenne- ja viestintäministeriölle. Ministeriö voi asettaa neuvottelukunnan toimimaan apunaan vaarallisten aineiden kuljettamista koskevista asioista.

6 §

Muut viranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Liikenteen turvallisuusvirasto, tulli, poliisi, rajavartiolaitos, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Säteilyturvakeskus ja työsuojeluviranomaiset kukin toimialallaan siten kuin siitä säädetään tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näiden viranomaisten vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyvistä muista, niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten yhteistyöstä säädetään tässä laissa ja tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös muille viranomaisille kuuluvista niiden toimialaan liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuus.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sopia Suomea sitovassa vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista (ADR) tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (SopS 23/1979) liitteen A luvussa 1.5, kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) (SopS 52/2006) liitteessä C olevissa vaarallisten tavaroiden kansainvälisen rautatiekuljetusmääräysten (RID) liitteen luvussa 1.5 ja ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) liitteen VII luvun A osan 1 säännössä määritellyn säännösten (IMDG-säännöstö) kohdassa 7.9.1 tarkoitettuna määräaikaisen poikkeuksen hyväksymisestä enintään viideksi vuodeksi. Poikkeuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että sillä sallitaan poikkeava tekninen ratkaisu tai muu järjestely, kuten poikkeava aineen pakkaustapa, kuljetusväline, testaus tai merkintä, joka kuuluisi Liikenteen turvallisuusviraston määräysvaltaan. Lisäksi edellytyksenä on, että vaadittava kuljetusturvallisuus voidaan saavuttaa säännösten ja määräysten noudattamista vastaavalla tavalla. Hyväksyttyä poikkeusta saa soveltaa myös kansallisiin vaarallisten aineiden kuljetuksiin. Sovellettaessa tällaista poikkeusta kopio hyväksytystä poikkeusasiakirjasta on oltava

mukana kuljetusvälineessä, jos Suomea sitovassa kansainvälisessä veloitteessa niin määrätään. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tietoja hyväksytyistä määräaikaisista poikkeuksista.

Euroopan unionin lainsäädännössä ja Suomea sitovissa kansainvälisissä veloitteissa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina toimivat tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä vastaavaa tehtävää suorittamaan säädetty viranomaiset.

7 a §

Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa koskevat vaatimukset

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaarallisten aineiden kuljetukseen soveltuvan ajoneuvon erityisistä rakenteista, teknisistä ominaisuuksista ja varusteista sekä vaarallisten aineiden säiliö- ja räjähdekuljetuksista, joissa ajoneuvolta ei edellytetä VAK-hyväksyntää ja VAK-katsastusta.

7 c §

VAK-hyväksyntöjä myöntävän ja VAK-katsastuksia suorittavan henkilön pätevyysvaatimukset

Sen lisäksi, mitä katsastuksia suorittavan ja yksittäishyväksyntöjä myöntävän henkilön pätevydestä erikseen säädetään, VAK-hyväksynnän myöntävältä ja VAK-katsastuksia suorittavalta henkilöltä edellytetään lisäkoulutuksena VAK-hyväksyntöjen myöntämiseen ja VAK-katsastusten suorittamiseen tarvittavaa erikoiskoulutusta.

VAK-hyväksynnän myöntävältä ja VAK-katsastuksia suorittavalta henkilöltä edellytetävästä erikoiskoulutuksesta säädetään tar-

kemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Puolustusvoimien VAK-hyväksyntöjä myöntävältä ja VAK-katsastuksia suorittavalta autontarkastajalta edellytettävästä erikoiskoulutuksesta ja pääsyvaatimuksesta koulutukseen säädetään kuitenkin tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

9 §

Kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Ilmakuljetusta suorittavalta vaaditaan lupa vaarallisten aineiden ilmakuljetukseen, jos Euroopan unionin lainsäädännössä, Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edellytetään lupaa taikka jos lupa on muutoin perusteltu kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan vaarallisten aineiden käsittelyn turvallisuuden kaikissa ilmakuljetuksen vaiheissa. Luvan myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto määrääjäksi. Luvan vaatimisen yksityiskohdista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä tarkemmin luvan hakemisen ja myöntämisen teknisistä yksityiskohdista.

10 a §

Kuljetus matkatavarana ja postilähetystenä

Yksityishenkilö saa kuljettaa matkatavarana henkilökohtaiseen tai kotitalouden käyttöön taikka vapaa-ajan tai urheilutoiminnassaan tarvitsemiaan vaarallisia aineita. Vaarallista ainetta ei kuitenkaan saa kuljettaa matkatavarana tai sen kuljettamista matkatavarana voidaan rajoittaa, jos kuljetuksesta aiheu-

tuu aineen 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle vaaraa, jota ei voi pakkaamista koskevin tai muin eritystoimenpitein torjua.

Postitoimintaa harjoittavalta vaaditaan hyväksyntä vaarallisia aineita sisältävien lentopostilähetysten käsittelyä varten, jos Euroopan unionin lainsäädännössä, Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa taikka kansainvälisessä standardissa tai suosituksessa edellytetään hyväksyntää. Sen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija kykenee koulutuksensa, ohjeistuksensa ja käytössään olevien menetelmien avulla varmistamaan lähetysten vastaanottamisen ja käsittelyn turvallisuuden kaikissa postitoiminnan vaiheissa. Hyväksynnän myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksynnästä ja sen hakemisesta.

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti matkustajan ja miehistön jäsenen vaarallisten aineiden matkatavarana kuljettamisen sekä lentopostikuljetusten rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä näiden aineiden pakkaamisesta ja muista teknisistä yksityiskohdista. Määräysten tulee perustua Euroopan unionin lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen taikka kansainväliseen suositukseen tai standardiin.

11 §

Henkilöstön yleinen pätevyys

Tarvittavasta koulutuksesta ja muusta pätevydestä sekä niiden rakenteesta ja sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä tarkemmin tie- ja rautatiekuljetukseen, aluskuljetukseen ja satama-alueella tapahtuvaan vaarallisten aineiden kuljetukseen ja tilapäiseen säilytykseen liittyvästä koulutuksen ja muun pätevyyden käytännön toteutuksesta ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen liittyviä tehtäviä suorittavan työnantajan tulee varmistaa, että työntekijällä on 1 momentissa tarkoitettu koulutus tai muu pätevyys. Työnantajalla tulee olla tiedot tästä koulutuksesta ja muusta pätevyydestä. Koulutusta ja muuta pätevyyttä koskevat tiedot on pyydettyessä esitettävä kuljetuksia valvovalle viranomaiselle sen varmistamiseksi, että annettu koulutus tai muu pätevyys ovat henkilön tehtävät huomioon ottaen riittäviä.

11 a §

Erityissäännökset henkilöstön pätevyydestä —ilmakuljetukseen liittyvissä tehtävissä

Ilmakuljetukseen liittyviä tehtäviä suorittaville annettavan 11 §:n 1 momentissa tarkoitettujen koulutusten tulee olla Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä. Hyväksyntä annetaan määrääjäksi.

Tarkemmat säännökset koulutuksen hyväksynnän hakemisesta, koulutuksesta ilmoittamisesta, koulutusta koskevien muutosten ilmoittamisesta ja koulutuksen antajan ammattitaidosta annetaan valtioneuvoston asetuk-

sella. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä koulutuksen käytännön toteutuksesta sekä muista koulutukseen ja koulutuksen antajan ammattitaitoon liittyvistä teknisistä yksityiskohdista. Määräysten tulee perustua kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) nojalla standardeina julkaisemiin vaarallisten aineiden ilmakuljetusta koskeviin teknisiin määräyksiin.

11 b §

Ajolupa tiekuljetuksiin

Jos vaarallisten aineiden tiekuljetus kuljettavan aineen laji, määrä ja kuljetusväline huomioon ottaen edellyttävät erityistä asian-
tuntemusta, ajoneuvon kuljettajalla tulee olla tieliikennelain 5 luvussa tarkoitettun ajo-oikeuden lisäksi vaarallisten aineiden kuljetamiseen oikeuttava ajolupa. Ajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on osallistunut ajoluvan saamiseksi tarvittavaan koulutukseen ja suorittanut hyväksyttävästi ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen. Ajolupa myönnetään määrääjäksi. Sitä myönnettäessä henkilöllä tulee olla auton ajo-oikeus, ja hän ei saa olla ajokiellossa. Ajolupa on pidettävä mukana ajon aikana, ja se on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai muulle liikennettä valvovalle viranomaiselle.

Ajoluvan vaatimisesta, ajoluvan myöntämisen edellytyksistä, ajoluvan voimassaoloajasta, ajoluvan uudistamisesta, ajoluvan saamiseksi tarvittavasta kokeesta ja ajoluvasta samoin kuin ajoluvan saamiseksi tarvittavasta koulutuksesta ja sen antajasta sekä koulutusluvasta ja sen voimassaoloajasta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin ajolupakoulutusohjelman ja ajoluvan saamiseksi tarvittavan kokeen sisällöstä.

11 c §

Kuljetukseen liittyvät asiakirjat, selvitykset ja ilmoitukset

Kuljetusvälineessä tulee olla keskeisimmät tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista aineen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi sekä onnettomuuden tai vaaran varalta. Lähettäjän ja kuljetuksen suorittajan on säilytettävä nämä tiedot sisältävät asiakirjat vähintään kolmen kuukauden ajan lähettämistä tai kuljetuksesta. Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä tästä velvollisuudesta ainekohtaisia ja muita yksityiskohtaisia poikkeuksia pienille määrille vaarallista ainetta, jonka kuljetus voi aiheuttaa vain vähäistä vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuuksille.

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin kuljetukseen liittyvien asiakirjojen ja muiden tässä pykälässä tarkoitettujen selvitysten ja ilmoitusten teknisistä yksityiskohdista

11 d §

Turvatoimet ja -velvoitteet

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvasuunnitelmasta sekä muusta vaarallisen aineen kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen turvaamisesta. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti aineista, joiden kuljetukseen osallistuvien on laadittava turvasuunnitelma ja joiden kuljetukseen käytettävä kuljetusväline on turvattava, sekä tarvittaessa edellä 5 momentissa tarkoitettujen turvatoimien ja velvoitteiden teknisistä yksityiskohdista

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää näiden asioiden käytännön toteutuksesta ja teknisistä yksityiskohdista, kuten kuljetusyksiköiden erottelusta ja ainekohtaisista menettelyistä.

13 §

Muut velvollisuudet

Pakkauksen tai säiliön valmistajan, pakkaajan, lähettäjän, laivaajan, lastinantajan, kuormaajan, kuljetuksen suorittajan, aluksen päällikön, kuljettajan, vastaanottajan, pakkauksen tai säiliön haltijan, matkan järjestäjän, sataman- tai lentopaikanpitäjän, lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavan sekä muiden vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvien muista kuin 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 10 a, 11, 11 a–11 d, 12, 13 a–d, 13 i, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitetuista velvollisuuksista, kuten kuljetuksesta, tilapäisestä säilytyksestä, pakkaamisesta, kuljetusyksikön merkitsemisestä, kuljetusta koskevien rajoitusten tiedottamisesta sekä turvallisuus- ja muiden kuljetusohjeiden antamisesta kuljetusmuodoittain, voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

13 a §

Pakkauksen ja säiliön vaatimustenmukaisuus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen tai tilapäiseen säilytykseen käytettävä pakkaus ja säiliö on valmistettava, tarkastettava sekä merkittävä ja sitä on käytettävä niin, että se

ei vaaranna kenenkään terveyttä, turvallisuutta, omaisuutta tai ympäristöä. Pakkauksen ja säiliön on täytettävä tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määrätyt vaatimukset. Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavien asiakirjojen säilyttämisestä sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi annettavan tyyppi hyväksynnän voimassaoloajasta, uudistamisesta ja kumoamisesta. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavista asiakirjoista.

Sen, joka vaarallisten aineiden kuljetusta varten saattaa markkinoille, luovuttaa tai ottaa käyttöön muun pakkauksen tai säiliön kuin kuljetettavan painelaitteen, on varmistauduttava siitä, että se täyttää 1 momentissa tarkoitetut vaatimukset. Nämä velvollisuudet eivät kuitenkaan koske vähittäismyyntipakkauksen käyttöön ottavaa yksityishenkilöä, joka aikoo käyttää tai käyttää sitä vapaa-ajan tai urheilutoiminnassaan taikka muussa henkilökohtaisessa tarkoituksessa.

13 b §

Talouden toimijan velvollisuudet

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimustenmukaisuusmerkinnästä ja muusta vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavien asiakirjojen säilyttämisestä sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi annettavan tyyppihyväksynnän voimassaoloajasta, uudistamisesta ja kumoamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 1 ja 2 momentissa tarkoitetut velvollisuudet sovellettaviksi myös alus- ja ilmakuljetukseen tarkoitettuihin kuljetettaviin painelaitteisiin. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavista asiakirjoista.

13 c §

Tarkastuslaitokset ja niiden tehtävät

Tässä laissa tarkoitettuja tarkastuslaitoksia ovat:

- 1) VAK-tarkastuslaitos,
- 2) VAK-määräaikaistarkastusten laitos;
- 3) Säteilyturvakeskuksen tunnustama tarkastuslaitos;
- 4) A-tyypin ilmoitettu laitos;
- 5) B-tyypin ilmoitettu laitos; ja
- 6) A-tyypin ilmoitetun laitoksen valvonnassa oleva tarkastuspalvelu.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkastuslaitosten yhteistyöstä. Tarkastuslaitosten tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin tehtävissä noudatettavista menettelyistä ja paineastioiden määräaikaistarkastukseen liittyvästä laatujärjestelmän arvioinnista ja hyväksynnästä sekä niihin kuuluvasta valvonnasta.

Tarkastuslaitoksen on suoritettava itse tarkastuslaitostehtävät, jotka se sitoutuu tekemään. Edellä 1 momentin 1) - 5) kohdissa tarkoitettu tarkastuslaitos voi kuitenkin antaa osia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen, määräaikaistarkastukseen ja muihin tarkastuksiin liittyvistä tehtävistä hoidettavaksi alihankintana edellyttäen, että asiasta on sovittu toimeksiantajan kanssa. Näitä tehtäviä suoritavan tahon on kuitenkin sisällyttävä tarkastuslaitoksen akkreditointiin tai sen on oltava erikseen akkreditoitu, jos se hoitaa tehtäviä tarkastuslaitokselle, jolta edellytetään akkreditointi. Tarkastuslaitos vastaa alihankintana teettämistään toimenpiteistä. Tarkastuslaitoksen oikeudesta teettää tehtäviä alihankintana säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkastuslaitoksen on varmistettava, että alihankkija täyttää tarkastuslaitokselle säädetyt vaatimukset 13 e §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rekisteröitymistä koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta. Tarkastuslaitoksen on myös valvottava alihankkijaa, ja

sen on ilmoitettava tarkastuslaitoksen tunnustaneelle viranomaiselle alihankintaa koskevista järjestelyistään.

13 d §

Tarkastuslaitosten tunnustaminen

Tarkastuslaitoksen tunnustamista haetaan kirjallisesti siltä viranomaiselta, jonka toimivaltaan tunnustaminen kuuluu. Tunnustamisen hakemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

13 i §

Rekisteröinti

Pakkaus tai säiliö, joka voi aiheuttaa merkittävää vaaraa ihmiselle, ympäristölle tai omaisuudelle, on rekisteröitävä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pitämään rekisteriin siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

14 a §

Yleiset kuljetusrajoitukset

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää ainekohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisesti 1 momentissa tarkoitetuista aineista, joita ei saa kuljettaa, 2 momentissa tarkoitetuista aineista, joiden kuljetukseen edellytetään hyväksyntää tai poikkeuslupaa, sekä hyväksynnän ja poikkeuksen hakemiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista samoin kuin muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kuljetusrajoitusten teknisistä yksityiskohdista.

14 b §

Alueelliset kuljetusrajoitukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kunnan perustellusta esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden kuljetusta tietyllä alueella, tiellä tai tien osalla, jos kuljetus siellä voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoitusta asetettaessa on huolehdittava siitä, ettei mahdollisuuksia kuljettaa vaarallisia aineita rajoiteta enempää kuin on tarpeen kuljetuksista aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Kunnan on tiedotettava aluettaan koskevasta rajoituksesta.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tien-, kadun- tai radanpitäjän esityksestä rajoittaa vaarallisten aineiden tie- tai rautatiekuljetusta tietyssä tien-, kadun- tai radanpitäjän hallinnoimassa tunnelissa, jos kuljetus voi aiheuttaa huomattavaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Rajoituksen tulee perustua hakijan toimittamaan, hakijasta riippumattoman toimielimen suorittamaan tunnelin vaarojen arviointiin, jossa otetaan huomioon ainakin sellaiset turvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuin kuljetettavat aineet, tunnelin rakenteet ja varusteet. Lisäksi on otettava huomioon kuljetukseen käytettävissä olevat vaihtoehtoiset reitit. Liikenteen turvallisuusvirasto voi liittää rajoitukseen ehtoja, joilla varmistetaan kuljetusten turvallisuus. Hakijan on tiedotettava hallinnoimaansa aluetta koskevasta rajoituksesta.

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaarojen arvioinnista, kuljetusrajoitusten alaisista aineryhmistä, rajoituksen toteuttamisesta ja muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin kuljetusrajoituksiin liittyvistä seikoista.

16 §

Tarkastus-, tiedonsaanti- ja tutkimusoikeus

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu näyte on elinkeinonharjoittajan sitä vaatiessa korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei tutkimuksessa havaita, että tavara on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen. Tutkimuksista ja näytteenotosta viranomaiselle aiheutuneet kustannukset on velvollinen korvaamaan se, joka on syyllistynyt virheeseen tai laiminlyöntiin.

-----

16 a §

Pakkausten ja säiliöiden viranomaisvalvonta

Jos muu vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä pakkaus tai säiliö kuin kuljetettava painelaite ei vastaa sitä, mitä 13 a §:ssä on säädetty, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi

1) kieltää tilapäisesti tai pysyvästi sellaisen pakkauksen tai säiliön valmistuksen, pitämisen kaupan, myynnin ja muun luovuttamisen sekä käytön vaarallisten aineiden kuljetukseen;

2) vaatia sellaisten muutosten tekemistä pakkaukseen tai säiliöön taikka sen valmistukseen, että vaatimukset täyttyvät, sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamista;

3) määrätä pakkauksen tai säiliön palautusmenettelyn järjestämisestä;

4) jos 1-3 kohdissa tarkoitettuja toimia ei voida pitää turvallisuuden kannalta riittävinä, määrätä pakkauksen tai säiliön hävittämisestä tai siitä, miten niiden suhteen on meneteltävä;

5) velvoittaa pakkauksen tai säiliön valmistajan, maahantuojan tai myyjän julkisesti il-

moittamaan pakkaukseen tai säiliöön liittyvästä vaarasta taikka itse antaa tällaisen ilmoituksen valmistajan, maahantuojan tai myyjän kustannuksella.

17 a §

Virka-apu

Poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen tulee tarvittaessa antaa virka-apua 6 §:ssä tarkoitetuille valvontaviranomaisille tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

18 §

Pakkokeinot

Jos vaarallisten aineiden kuljetukseen osallinen ei noudata tämän lain 6 §:ssä tarkoitettua valvontaviranomaisen antamia ohjeita, määräyksiä tai lupaehtoja, valvontaviranomainen voi antaa kirjallisen huomautuksen virheen tai laiminlyönnin johdosta.

Kirjallisessa huomautuksessa on yksilöitävä virhe tai laiminlyönti sekä ilmoitettava säännökset, johon huomautus perustuu. Kirjallisessa huomautuksessa on myös ilmoitettava määräaika, jonka kuluessa virheet tai laiminlyönnit on korjattava, jos se ei ole mahdollista heti.

Tämän lain 6 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomainen voi määrätä 1 momentissa tarkoitettussa huomautuksessa asetetun velvollisuuden tehosteeksi uhkasakon tai teettämistä keskeyttämisen suten kuin uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään. Tämän lain 6 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomainen voi päätöksessään määrätä, että sitä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

23 a §

Poikkeukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvittaessa myöntää kuljetuksen turvallisuuden edistämiseksi tarpeelliseksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa tämän lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä.

---

23 b §

Viranomaisten oikeus tietojen saantiin

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada vaarallisia aineita lähettäviltä, kuljettavilta ja vastaanottavilta tiedot lähetetyistä, kuljetetuista ja vastaanotetuista vaarallisista aineista sekä niiden kuljetusreiteistä riskienhallintaan liittyvää tutkimusta ja tilastointia varten. Tie-

toja voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa pelastus- ja väylänpitoviranomaisille pelastustoimintaa ja väylänpitoa varten.

24 §

Valtuutussäännös

Liikenteen turvallisuusvirasto määrää tarkemmin vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista, jotka liittyvät luokitukseen, merkintöihin, säiliöiden ja pakkausten valmistukseen, rakenteeseen, tarkastukseen, merkintään, käyttöön ja hyväksymiseen sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittelyturvallisuuteen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi lisäksi määrätä vaarallisten aineiden kuljetuksesta maastossa ja saaristoliikenteessä.
